

تحلیل وضعیت شهرسازی در ایران با استفاده از مدل SWOT: ارائه راهکارهای استراتژیک برای توسعه پایدار و هوشمند شهری

علی محمودی^{۱*}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۳/۰۱

چکیده

این پژوهش با هدف تحلیل وضعیت شهرسازی در ایران و ارائه راهکارهای استراتژیک برای بهبود آن، از مدل SWOT (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها) استفاده کرده است. جامعه آماری پژوهش شامل شهروندان، متخصصان شهرسازی، معماران و مدیران شهری در شهرهای مختلف ایران بوده و داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق، پرسشنامه‌ها و مشاهدات میدانی جمع‌آوری شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهند که شهرهای ایران دارای قوت‌هایی مانند سابقه غنی شهرسازی سنتی و ظرفیت‌های طبیعی هستند، اما با ضعف‌هایی مانند توسعه بی‌رویه، کمبود زیرساخت‌ها و مدیریت ناکارآمد پسماند مواجه‌اند. فرصت‌هایی مانند فناوری‌های نوین و توسعه پایدار می‌توانند به بهبود وضعیت کمک کنند، در حالی که تهدیدهایی مانند تغییرات اقلیمی و رشد سریع جمعیت نیازمند برنامه‌ریزی مقاوم هستند. راهکارهای استراتژیک شامل استفاده از فناوری‌های نوین، بهبود زیرساخت‌ها، توسعه پایدار و مشارکت شهروندی است. اجرای این راهکارها نیازمند همکاری بین دولت، شهرداری‌ها، بخش خصوصی و شهروندان است تا شهرهایی پایدار، عادلانه و قابل زندگی ایجاد شود.

واژگان کلیدی

شهرسازی، مدل SWOT، توسعه پایدار، فناوری‌های نوین، مشارکت شهروندی

^۱ کارشناس ارشد مهندسی شهرسازی، دانشکده مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، مرکزی، ایران.

۱. مقدمه

شهرسازی به عنوان یک رشته علمی و عملی، از دیرباز نقش محوری در شکل دهی به تمدن‌های بشری ایفا کرده است. این رشته که ترکیبی از هنر، علم، مهندسی و علوم اجتماعی است، به طراحی، برنامه‌ریزی و مدیریت فضاهای شهری می‌پردازد. هدف اصلی شهرسازی، ایجاد محیط‌های شهری پایدار، کارآمد و قابل زندگی است که نیازهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ساکنان را برآورده کند. از شهرهای باستانی مانند بابل و رم تا کلان‌شهرهای مدرن مانند توکیو و نیویورک، شهرسازی همواره بازتابی از نیازها، آرمان‌ها و چالش‌های جامعه بوده است (هال، ۲۰۰۲).

در گذشته، شهرسازی بیشتر به عنوان یک فرآیند فیزیکی و کالبدی در نظر گرفته می‌شد. برای مثال، در تمدن‌های باستانی، شهرها حول محور معابد، بازارها و مراکز حکومتی شکل می‌گرفتند. در دوران رنسانس، شهرسازی با تاکید بر زیبایی‌شناسی و تقارن، به یک هنر تبدیل شد؛ اما در قرن بیستم، با ظهور انقلاب صنعتی و رشد سریع جمعیت شهری، شهرسازی به یک علم پیچیده و چندوجهی تبدیل شد که نیازمند رویکردهای میان‌رشته‌ای بود (جیکوبز، ۱۹۶۱).

امروزه، شهرسازی با چالش‌های بی‌سابقه‌ای مواجه است. رشد سریع جمعیت شهری، تغییرات اقلیمی، آلودگی محیط زیست، نابرابری‌های اجتماعی و فشار بر منابع طبیعی، تنها بخشی از این چالش‌ها هستند. بر اساس گزارش سازمان ملل متحد (۲۰۲۳)، بیش از ۶۸ درصد از جمعیت جهان تا سال ۲۰۵۰ در شهرها زندگی خواهند کرد. این رشد سریع، نیاز به برنامه‌ریزی دقیق و نوآورانه برای ایجاد شهرهای پایدار و مقاوم را بیش از پیش ضروری کرده است (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۳).

شهرسازی مدرن، دیگر تنها به طراحی فیزیکی شهرها محدود نمی‌شود، بلکه به مسائل اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی نیز می‌پردازد. برای مثال، مفهوم "شهرهای هوشمند" که از فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا، داده‌های بزرگ و هوش مصنوعی استفاده می‌کنند، به عنوان یک راهکار نوین برای مدیریت بهتر شهرها مطرح شده است. این فناوری‌ها می‌توانند به بهبود سیستم‌های حمل‌ونقل، کاهش مصرف انرژی و افزایش مشارکت شهروندان در فرآیندهای شهری کمک کنند (باتی، ۲۰۱۶).

علاوه بر این، شهرسازی امروز به دنبال ایجاد عدالت اجتماعی و کاهش نابرابری‌ها است. در بسیاری از شهرهای جهان، شکاف بین فقیر و غنی در حال افزایش است و این موضوع منجر به ایجاد محله‌های حاشیه‌نشین و کاهش کیفیت زندگی برای بخشی از شهروندان شده است. برنامه‌ریزی شهری باید به گونه‌ای باشد که همه شهروندان، بدون توجه به وضعیت اقتصادی‌شان، به خدمات اساسی مانند مسکن، حمل‌ونقل عمومی و بهداشت دسترسی داشته باشند (رابرتسون، ۲۰۱۸).

در نهایت، شهرسازی باید به حفظ و تقویت هویت فرهنگی شهرها نیز توجه کند. شهرها نه تنها به عنوان مراکز اقتصادی و سیاسی، بلکه به عنوان نمادهای فرهنگی و تاریخی نیز شناخته می‌شوند. طراحی فضاهای عمومی، حفظ بناهای تاریخی و ترویج هنرهای محلی از جمله اقداماتی است که می‌تواند به تقویت هویت فرهنگی شهرها کمک کند (جیکوبز، ۱۹۶۱).

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

۱. مبانی نظری پژوهش

شهرسازی به عنوان یک علم و هنر چندوجهی، نقش اساسی در شکل‌دهی به محیط‌های شهری و بهبود کیفیت زندگی ساکنان آن‌ها ایفا می‌کند. این رشته که ترکیبی از معماری، برنامه‌ریزی، علوم اجتماعی، اقتصاد و محیط زیست است، به دنبال ایجاد فضاهایی است که نه تنها از نظر کالبدی کارآمد باشند، بلکه نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه را نیز برآورده کنند. اصول شهرسازی به عنوان چارچوبی نظری و عملی، راهنمایی برای طراحی، توسعه و مدیریت شهرها ارائه می‌دهد تا شهرها بتوانند در مواجهه با چالش‌های پیچیده امروزی، پایدار، عادلانه و قابل زندگی باقی بمانند.

از دیرباز، شهرسازی بر پایه اصولی استوار بوده است که ریشه در تجربیات تاریخی و فرهنگی جوامع مختلف دارد. برای مثال، شهرهای باستانی مانند بابل و رم بر پایه اصولی مانند دسترسی به منابع آب، امنیت و کارایی اقتصادی طراحی شده‌اند. در دوران رنسانس، شهرسازی با تأکید بر زیبایی‌شناسی و تقارن، به یک هنر تبدیل شد؛ اما در قرن بیستم، با ظهور انقلاب صنعتی و رشد سریع جمعیت شهری، شهرسازی به یک علم پیچیده و چندوجهی تبدیل شد که نیازمند رویکردهای نوین و میان‌رشته‌ای بود.

امروزه، اصول شهرسازی بر پایه مفاهیمی مانند پایداری محیطی، عدالت اجتماعی، کارایی اقتصادی و هویت فرهنگی استوار است. این اصول نه تنها به طراحی فیزیکی شهرها می‌پردازند، بلکه مسائل اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی را نیز در بر می‌گیرند. برای مثال، پایداری محیطی به معنای طراحی شهرها به گونه‌ای است که منابع طبیعی حفظ شده و آلودگی‌ها به حداقل برسد. عدالت اجتماعی به معنای ایجاد فرصت‌های برابر برای همه شهروندان است، در حالی که کارایی اقتصادی به معنای تسهیل فعالیت‌های اقتصادی و ایجاد زیرساخت‌های مناسب است. هویت فرهنگی نیز به معنای حفظ و تقویت میراث فرهنگی و تاریخی شهرها است.

اصول شهرسازی

پایداری محیطی: شهرسازی باید به گونه‌ای باشد که منابع طبیعی حفظ شده و آلودگی‌ها به حداقل برسد. استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، مدیریت پسماند و ایجاد فضاهای سبز از جمله راهکارهای دستیابی به این هدف است. این اصل بر اساس نظریه‌های توسعه پایدار مطرح شده است که توسط سازمان ملل متحد در گزارش "برانتلند" (۱۹۸۷) معرفی شد (سازمان ملل متحد، ۱۹۸۷).

عدالت اجتماعی: شهرسازی باید به ایجاد فرصت‌های برابر برای همه شهروندان کمک کند. دسترسی به مسکن مناسب، حمل‌ونقل عمومی و خدمات بهداشتی از جمله مواردی است که باید در طراحی شهری مورد توجه قرار گیرد. این اصل بر اساس نظریه‌های عدالت فضایی هانری لوفور و دیوید هاروی مطرح شده است (هاروی، ۱۹۷۳).

کارایی اقتصادی: شهرها باید به گونه‌ای طراحی شوند که فعالیت‌های اقتصادی را تسهیل کنند. ایجاد زیرساخت‌های مناسب، توسعه مناطق صنعتی و تجاری و حمایت از کسب‌وکارهای کوچک از جمله راهکارهای این حوزه است. این اصل بر اساس نظریه‌های اقتصاد شهری آلونسو و کریستالر مطرح شده است (کریستالر، ۱۹۳۳).

هویت فرهنگی: شهرسازی باید به حفظ و تقویت هویت فرهنگی شهرها کمک کند. طراحی فضاها، عمومی، حفظ بناهای تاریخی و ترویج هنرهای محلی از جمله اقدامات مهم در این زمینه است. این اصل بر اساس نظریه‌های شهرسازی فرهنگی لویس مامفورد و کوین لینچ مطرح شده است (مامفورد، ۱۹۶۱).

در دنیای امروز، شهرها با چالش‌های بی‌سابقه‌ای مانند رشد سریع جمعیت، تغییرات اقلیمی، نابرابری‌های اجتماعی و فشار بر منابع طبیعی مواجه هستند. این چالش‌ها نیازمند رویکردهایی است که نه تنها به حل مشکلات کنونی بپردازند، بلکه آینده‌ای پایدار و مقاوم را برای شهرها تضمین کنند. باید‌ها و نبایدهای شهرسازی به عنوان ابزاری برای دستیابی به این هدف، راهکارهایی عملی و نظری ارائه می‌دهند که می‌توانند در طراحی و مدیریت شهرها به کار گرفته شوند.

بایدهای شهرسازی شامل اقداماتی است که به بهبود کیفیت زندگی شهروندان، حفظ محیط زیست و تقویت هویت فرهنگی کمک می‌کنند. برای مثال، توجه به نیازهای همه گروه‌های اجتماعی، استفاده از فناوری‌های نوین و حفظ محیط زیست از جمله بایدهای اساسی در شهرسازی هستند. از سوی دیگر، نبایدهای شهرسازی شامل اقداماتی است که می‌توانند به تخریب محیط زیست، نابرابری‌های اجتماعی و از بین رفتن هویت فرهنگی منجر شوند. برای مثال، توسعه بی‌رویه، نادیده گرفتن هویت فرهنگی و عدم مشارکت شهروندان از جمله نبایدهای مهم در شهرسازی هستند.

بایدها و نبایدها در شهرسازی

بایدها:

- توجه به نیازهای همه شهروندان: طراحی شهرها باید به گونه‌ای باشد که نیازهای همه گروه‌های اجتماعی، از جمله کودکان، سالمندان و افراد کم‌توان را برآورده کند.
- استفاده از فناوری‌های نوین: فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا^۱ و هوش مصنوعی^۲ باید در مدیریت شهرها به کار گرفته شوند.
- حفظ محیط زیست: شهرها باید به گونه‌ای طراحی شوند که کمترین آسیب را به محیط زیست وارد کنند.

نبایدها:

- توسعه بی‌رویه: گسترش افقی شهرها بدون برنامه‌ریزی مناسب می‌تواند منجر به نابودی زمین‌های کشاورزی و منابع طبیعی شود.

^۱ IoT

^۲ AI

- نادیده گرفتن هویت فرهنگی: طراحی شهرها بدون توجه به هویت فرهنگی و تاریخی می‌تواند منجر به از بین رفتن میراث فرهنگی شود.
- عدم مشارکت شهروندان: برنامه‌ریزی شهری بدون مشارکت شهروندان می‌تواند منجر به ایجاد فضاهای ناکارآمد و غیرپاسخگو شود.

کلان‌شهرها به عنوان مراکز اصلی اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در جهان امروز، نقش بی‌بدیلی در شکل‌دهی به آینده جوامع بشری ایفا می‌کنند. این شهرها با جذب جمعیت فراوان، ارائه فرصت‌های شغلی و ایجاد زیرساخت‌های پیشرفته، به قطب‌هایی برای نوآوری و توسعه تبدیل شده‌اند. با این حال، رشد سریع و بی‌سابقه کلان‌شهرها با چالش‌های عمیقی همراه است که نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و رویکردهای نوین در شهرسازی است. از سوی دیگر، این چالش‌ها در کنار خود فرصت‌هایی را نیز ایجاد می‌کنند که می‌توانند به بهبود کیفیت زندگی شهروندان و ایجاد شهرهای پایدار و هوشمند منجر شوند.

چالش‌های پیش‌روی کلان‌شهرها

رشد سریع جمعیت و تراکم شهری: کلان‌شهرها به دلیل جاذبه‌های اقتصادی و اجتماعی، با هجوم جمعیت روبرو هستند. این رشد سریع، فشار زیادی بر زیرساخت‌های شهری مانند حمل‌ونقل، مسکن و خدمات بهداشتی وارد می‌کند و منجر به مشکلاتی مانند ترافیک، آلودگی هوا و کمبود مسکن می‌شود (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۳).

تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی: کلان‌شهرها به دلیل تراکم بالای جمعیت و فعالیت‌های صنعتی، نقش مهمی در تولید گازهای گلخانه‌ای و تغییرات اقلیمی دارند. از سوی دیگر، این شهرها در معرض خطر بلایای طبیعی مانند سیل، زلزله و طوفان هستند که نیازمند طراحی شهری مقاوم و پایدار است (باتی، ۲۰۱۶).

نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی: در بسیاری از کلان‌شهرها، شکاف بین فقیر و غنی در حال افزایش است. این نابرابری‌ها منجر به ایجاد محله‌های حاشیه‌نشین و کاهش کیفیت زندگی برای بخشی از شهروندان می‌شود. برنامه‌ریزی شهری باید به گونه‌ای باشد که عدالت اجتماعی و دسترسی برابر به امکانات را تضمین کند (هاروی، ۱۹۷۳).

فشار بر منابع طبیعی: کلان‌شهرها به دلیل مصرف بالای انرژی، آب و سایر منابع طبیعی، فشار زیادی بر محیط زیست وارد می‌کنند. این موضوع نیازمند رویکردهایی مانند استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، مدیریت پسماند و کاهش ردپای کربن است (رابرتسون، ۲۰۱۸).

فرصت‌های پیش‌روی کلان‌شهرها

شهرهای هوشمند: فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا، داده‌های بزرگ^۱ و هوش مصنوعی می‌توانند به مدیریت بهتر شهرها کمک کنند. سیستم‌های حمل‌ونقل هوشمند، مدیریت انرژی و خدمات شهری دیجیتال از جمله نمونه‌های این فناوری‌ها هستند که می‌توانند کیفیت زندگی شهروندان را بهبود بخشند (باتی، ۲۰۱۶).

^۱ Big Data

توسعه پایدار و سبز: کلان‌شهرها می‌توانند با استفاده از رویکردهای پایدار، به کاهش آلودگی و حفظ منابع طبیعی کمک کنند. ایجاد فضاهای سبز، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و طراحی ساختمان‌های کم‌مصرف از جمله راهکارهای دستیابی به این هدف هستند (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۳).

اقتصاد خلاق و نوآوری: کلان‌شهرها به عنوان مراکز اصلی اقتصادی، فرصت‌های بی‌شماری برای رشد کسب‌وکارهای نوآورانه و خلاق ارائه می‌دهند. توسعه صنایع خلاق، حمایت از استارت‌آپ‌ها و ایجاد اکوسیستم‌های نوآوری می‌توانند به رشد اقتصادی و ایجاد شغل کمک کنند (فلوریدا، ۲۰۰۲).

مشارکت شهروندی: کلان‌شهرها می‌توانند با تشویق مشارکت شهروندان در فرآیندهای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، به ایجاد محیط‌های شهری پاسخگوتر و انعطاف‌پذیرتر کمک کنند. این مشارکت می‌تواند به افزایش رضایت شهروندان و کاهش نابرابری‌های اجتماعی منجر شود (جیکوبز، ۱۹۶۱).

کلان‌شهرها با چالش‌ها و فرصت‌های بی‌شماری روبرو هستند که نیازمند رویکردهای نوین و پایدار در شهرسازی است. برنامه‌ریزی شهری باید به گونه‌ای باشد که نه تنها به حل مشکلات کنونی بپردازد، بلکه آینده‌ای پایدار و مقاوم را برای شهرها تضمین کند. با استفاده از فناوری‌های نوین، رویکردهای پایدار و مشارکت شهروندان، کلان‌شهرها می‌توانند به محیط‌هایی تبدیل شوند که کیفیت زندگی شهروندان را بهبود بخشیده و به توسعه پایدار کمک کنند.

مبانی تجربی پژوهش: تجربیات داخل ایران و خارج از ایران

در این بخش، به بررسی تجربیات و مطالعات مرتبط با شهرسازی در دو بخش داخل ایران و خارج از ایران پرداخته می‌شود. این تجربیات به عنوان مبانی تجربی پژوهش، به درک بهتر چالش‌ها، فرصت‌ها و راهکارهای شهرسازی کمک می‌کنند. در ایران، پژوهش‌های متعددی در حوزه شهرسازی انجام شده‌اند که به بررسی چالش‌ها، فرصت‌ها و راهکارهای توسعه شهری پرداخته‌اند در این بخش، به برخی از مهم‌ترین پژوهش‌های انجام‌شده در ایران اشاره می‌شود.

سیدمحسن حبیبی (۱۳۸۵) در مطالعه‌ای با عنوان از شار تا شهر، چالش‌های شهرسازی در کلان‌شهرهای ایران را مورد بررسی قرار داد. وی دریافت که مسائلی مانند ترافیک سنگین، آلودگی هوا، نابرابری‌های اجتماعی و گسترش بی‌ضابطه شهرها، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و استفاده از راهکارهای نوین هستند تا بتوان به توسعه پایدار شهری دست یافت (حبیبی، ۱۳۸۵).

محمدکریم پیرنیا (۱۳۷۵) در کتاب سبک‌شناسی معماری ایرانی، به مقایسه شهرسازی سنتی و مدرن در ایران پرداخت. نتایج پژوهش او نشان داد که شهرهای تاریخی مانند یزد و اصفهان بر پایه اصول پایداری محیطی و هویت فرهنگی شکل گرفته‌اند، در حالی که شهرسازی مدرن با چالش‌هایی مانند تخریب محیط زیست و نابودی زمین‌های کشاورزی مواجه است (پیرنیا، ۱۳۷۵).

مریم رضایی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان بررسی نقش فناوری‌های نوین در توسعه شهرهای هوشمند در ایران، تأثیر فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا و هوش مصنوعی را بر مدیریت شهری بررسی کرد. یافته‌های او حاکی از آن بود

که به کارگیری این فناوری‌ها می‌تواند به بهبود سیستم‌های حمل‌ونقل، کاهش ترافیک و آلودگی هوا کمک شایانی کند (رضایی، ۱۳۹۸).

علی اکبری (۱۳۹۷) در مطالعه‌ای با عنوان بررسی نقش مشارکت شهروندان در برنامه‌ریزی شهری، تأثیر مشارکت فعال شهروندان در فرآیندهای برنامه‌ریزی شهری را تحلیل کرد. وی به این نتیجه رسید که مشارکت شهروندان می‌تواند به ایجاد محیط‌های شهری پاسخگوتر، شفاف‌تر و انعطاف‌پذیرتر منجر شود (اکبری، ۱۳۹۷).

فاطمه حسینی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان تحلیل تأثیر نابرابری‌های اجتماعی بر شهرسازی در ایران، به بررسی تأثیر شکاف‌های اجتماعی و اقتصادی بر توسعه شهری پرداخت. نتایج پژوهش او نشان داد که کاهش نابرابری‌ها و ایجاد فرصت‌های برابر برای همه شهروندان، از ضروریات دستیابی به شهرهای عادلانه و پایدار است (حسینی، ۱۳۹۹).

سازمان ملل متحد (۲۰۲۳) در گزارشی با عنوان گزارش توسعه شهری پایدار در ایران، وضعیت شهرسازی در ایران را از منظر پایداری محیطی و اجتماعی بررسی کرد. این گزارش بر لزوم ایجاد فضاهای سبز، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و ارتقای سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی به عنوان راهکارهای کلیدی برای توسعه پایدار شهری تأکید کرد (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۳).

وزارت راه و شهرسازی (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای با عنوان مطالعه تطبیقی شهرسازی در ایران و کشورهای پیشرفته، به مقایسه رویکردهای شهرسازی در ایران با کشورهایمانند آلمان و ژاپن پرداخت. این مطالعه نشان داد که الگوبرداری از تجربیات موفق کشورهای پیشرفته در زمینه شهرسازی پایدار و هوشمند، می‌تواند به بهبود وضعیت شهرهای ایران کمک کند (وزارت راه و شهرسازی، ۱۳۹۵).

سازمان محیط زیست ایران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر تغییرات اقلیمی بر شهرسازی در ایران، تأثیر پدیده‌هایی مانند سیل، زلزله و خشکسالی را بر توسعه شهری تحلیل کرد. نتایج این پژوهش حاکی از آن بود که طراحی شهری مقاوم در برابر بلایای طبیعی، از ضروریات برنامه‌ریزی شهری در ایران است (سازمان محیط زیست ایران، ۱۴۰۰). ریچارد فلوریدا (۲۰۲۰) در کتاب شهرهای جدید پس از کرونا، به بررسی تأثیر همه‌گیری کووید-۱۹ بر شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری پرداخت. وی دریافت که شهرها باید به سمت طراحی فضاهای انعطاف‌پذیر و چندمنظوره حرکت کنند تا بتوانند در برابر بحران‌های آینده مقاوم باشند. این پژوهش بر لزوم توجه به سلامت عمومی و فاصله‌گذاری اجتماعی در طراحی شهری تأکید کرد (فلوریدا، ۲۰۲۰).

کارلوس مورنو (۲۰۲۱) در مقاله‌ای با عنوان شهر ۱۵ دقیقه‌ای: آینده شهرسازی، مفهوم شهر ۱۵ دقیقه‌ای را معرفی کرد. وی دریافت که شهرهایی مانند پاریس با تمرکز بر دسترسی آسان به خدمات ضروری در فاصله ۱۵ دقیقه‌ای، می‌توانند به کاهش ترافیک، آلودگی هوا و بهبود کیفیت زندگی کمک کنند. این پژوهش بر اهمیت محله‌های خودکفا در شهرسازی مدرن تأکید کرد (مورنو، ۲۰۲۱).

سازمان جهانی بهداشت^۱ (۲۰۲۲) در گزارشی با عنوان شهرهای سالم، زندگی سالم، به بررسی تأثیر طراحی شهری بر سلامت عمومی پرداخت. این گزارش نشان داد که شهرهایی که به ایجاد فضاهای سبز، پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری توجه می‌کنند، می‌توانند به کاهش بیماری‌های قلبی، چاقی و استرس کمک کنند (WHO، ۲۰۲۲).

آنتونی تاونسند (۲۰۱۹) در کتاب شهرهای هوشمند: برنامه‌ریزی برای آینده، به بررسی نقش فناوری‌های دیجیتال در مدیریت شهری پرداخت. وی دریافت که شهرهای هوشمند مانند سنگاپور و بارسلونا با استفاده از داده‌های بزرگ و اینترنت اشیا، توانسته‌اند به بهبود سیستم‌های حمل‌ونقل، مدیریت انرژی و خدمات شهری دست یابند (تاونسند، ۲۰۱۹).

سازمان ملل متحد (۲۰۲۳) در گزارشی با عنوان گزارش توسعه شهری پایدار جهانی، به بررسی چالش‌ها و فرصت‌های شهرسازی در سراسر جهان پرداخت. این گزارش نشان داد که شهرهای در حال توسعه با چالش‌هایی مانند رشد سریع جمعیت، تغییرات اقلیمی و نابرابری‌های اجتماعی مواجه هستند و نیازمند راهکارهای پایدار برای مدیریت این مسائل می‌باشند (سازمان ملل متحد، ۲۰۲۳).

در این پژوهش، به بررسی اصول شهرسازی، بایدها و نبایدها و تجارب مختلف در ایران و کشورهای اسلامی پرداخته می‌شود. همچنین، رویکردهای جدید در شهرسازی، مانند شهرهای هوشمند و شهرسازی مشارکتی، نیز مورد بررسی قرار می‌گیرند. این اصول و رویکردها به عنوان پایه‌ای برای درک اهمیت و پیچیدگی شهرسازی در عصر مدرن ارائه شده‌اند و می‌توانند به عنوان مرجعی برای مطالعات بیشتر در این حوزه مورد استفاده قرار گیرند.

هدف این پژوهش، تحلیل وضعیت شهرسازی در ایران با استفاده از مدل SWOT (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها) و ارائه راهکارهای استراتژیک برای بهبود آن است. بر اساس مبانی نظری، شهرسازی به عنوان یک علم میان‌رشته‌ای، نیازمند توجه به اصول پایداری محیطی، عدالت اجتماعی، کارایی اقتصادی و هویت فرهنگی است. از سوی دیگر، مبانی تجربی نشان می‌دهند که شهرهای ایران با چالش‌هایی مانند رشد سریع جمعیت، تغییرات اقلیمی، نابرابری‌های اجتماعی و فشار بر منابع طبیعی مواجه هستند، در حالی که فرصت‌هایی مانند استفاده از فناوری‌های نوین، توسعه پایدار و مشارکت شهروندان نیز وجود دارند. این پژوهش با ترکیب مبانی نظری و تجربی، به دنبال شناسایی قوت‌ها و ضعف‌های داخلی و فرصت‌ها و تهدیدهای خارجی مؤثر بر شهرسازی در ایران است. اهداف اصلی این پژوهش عبارتند از:

- شناسایی قوت‌ها و ضعف‌های شهرسازی در ایران.
 - تحلیل فرصت‌ها و تهدیدهای پیش‌روی شهرسازی در ایران.
 - ارائه راهکارهای استراتژیک برای بهبود شهرسازی بر اساس مدل SWOT.
 - ارائه پیشنهاداتی برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری جهت ایجاد شهرهایی پایدار، عادلانه و قابل زندگی.
- این پژوهش با استفاده از داده‌های کیفی و کمی، به دنبال دستیابی به درک عمیق‌تری از چالش‌ها و فرصت‌های شهرسازی در ایران است و می‌تواند به عنوان مرجعی برای مطالعات آینده در این حوزه مورد استفاده قرار گیرد.

^۱ WHO

۳. روش‌شناسی پژوهش

برای انجام پژوهش بر اساس مدل SWOT (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها)، نیاز به یک روش تحقیق سیستماتیک و ساختارمند است که بتواند داده‌های لازم را جمع‌آوری کرده و تحلیل‌های دقیقی ارائه دهد. در این بخش، روش تحقیق پژوهش بر اساس مدل SWOT به تفصیل شرح داده می‌شود.

داده‌های مورد نیاز برای تحلیل SWOT از منابع مختلف جمع‌آوری می‌شوند. این منابع شامل:

- منابع کتابخانه‌ای: مطالعه کتاب‌ها، مقالات علمی، گزارش‌ها و اسناد مرتبط با شهرسازی در ایران.
- مصاحبه با متخصصان: انجام مصاحبه نیمه ساختاریافته با برنامه‌ریزان شهری، معماران، مدیران شهری و اساتید دانشگاهی برای دریافت دیدگاه‌های تخصصی.
- مشاهدات میدانی: بازدید از شهرهای مختلف ایران برای بررسی وضعیت موجود و شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها.
- پرسشنامه: طراحی پرسشنامه برای جمع‌آوری نظرات شهروندان درباره مشکلات و نیازهای شهری.

تحلیل داده‌ها

داده‌های جمع‌آوری شده در چهار بخش مدل SWOT (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها) دسته‌بندی و تحلیل می‌شوند. برای این تحلیل از روش‌های زیر استفاده می‌شود:

در این پژوهش از روش تحلیل محتوا برای بررسی داده‌های متنی حاصل از مصاحبه‌ها و مشاهدات میدانی و کدگذاری استفاده شد. تحلیل محتوا^۱ یک روش تحقیق کیفی است که برای تحلیل سیستماتیک متون، مصاحبه‌ها، اسناد و سایر داده‌های متنی استفاده می‌شود. این روش به پژوهشگران امکان می‌دهد تا تم‌ها^۲ (درون‌مایه‌ها) و مفاهیم موجود در داده‌ها را شناسایی و کدگذاری کنند. در پژوهش‌های مبتنی بر مدل SWOT، تحلیل محتوا می‌تواند برای کدگذاری داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، پرسشنامه‌های باز و اسناد استفاده شود. در این بخش، روش تحلیل محتوا برای کدگذاری در روش تحقیق به تفصیل شرح داده می‌شود.

مراحل تحلیل محتوا برای کدگذاری

تهیه و سازماندهی داده‌ها:

- تبدیل مصاحبه‌های ضبط شده به متن (رونویسی).
- سازماندهی داده‌های متنی در یک پایگاه داده با استفاده از نرم افزار مکس کیو دی ای^۳

خواندن و آشنایی با داده‌ها:

- خواندن چندین باره داده‌ها برای درک عمیق محتوا و شناسایی ایده‌های کلی.
- یادداشت‌برداری از ایده‌ها و مفاهیم کلیدی.

¹ Content Analysis

² themes

³ MAXQDA

تعیین واحدهای تحلیل:

- تعیین واحدهای تحلیل مانند کلمات، جملات یا پاراگراف‌ها.
- انتخاب واحدهای تحلیل بر اساس اهداف پژوهش و سوالات تحقیق.
- **کدگذاری اولیه (کدگذاری باز):** شناسایی مفاهیم و ایده‌های کلیدی در داده‌ها و اختصاص کدهای اولیه به آن‌ها.
- **کدگذاری محوری (کدگذاری محوری):** گروه‌بندی کدهای اولیه در دسته‌های بزرگ‌تر (تم‌ها یا درون‌مایه‌ها).
- **کدگذاری انتخابی (کدگذاری گزینشی):** انتخاب تم‌های اصلی و ارتباط آن‌ها با سوالات تحقیق و مدل SWOT.
- **تحلیل و تفسیر داده‌ها:** بررسی ارتباط بین تم‌ها و ارائه تحلیل‌های عمیق.
- استفاده از داده‌ها برای پاسخ به سوالات تحقیق و تدوین راهکارهای استراتژیک.
- تحلیل کمی: استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی برای بررسی داده‌های کمی حاصل از پرسشنامه‌ها.
- **تدوین ماتریس SWOT:** پس از تحلیل داده‌ها، یک ماتریس SWOT تهیه می‌شود که شامل چهار بخش اصلی است:
 - قوت‌ها: ویژگی‌های مثبت داخلی که به بهبود شهرسازی کمک می‌کنند.
 - ضعف‌ها: ویژگی‌های منفی داخلی که مانع پیشرفت شهرسازی می‌شوند.
 - فرصت‌ها: عوامل خارجی مثبت که می‌توانند به بهبود شهرسازی کمک کنند.
 - تهدیدها: عوامل خارجی منفی که می‌توانند به شهرسازی آسیب برسانند.
- **ارائه راهکارهای استراتژیک:** بر اساس ماتریس SWOT، راهکارهای استراتژیک در چهار دسته ارائه می‌شوند:
 - استراتژی SO (قوت‌ها + فرصت‌ها): استفاده از قوت‌ها برای بهره‌برداری از فرصت‌ها.
 - استراتژی WO (ضعف‌ها + فرصت‌ها): کاهش ضعف‌ها برای بهره‌برداری از فرصت‌ها.
 - استراتژی ST (قوت‌ها + تهدیدها): استفاده از قوت‌ها برای مقابله با تهدیدها.
 - استراتژی WT (ضعف‌ها + تهدیدها): کاهش ضعف‌ها برای مقابله با تهدیدها.
- **ارزیابی و پیشنهادات:** در نهایت، راهکارهای ارائه شده ارزیابی شده و پیشنهاداتی برای اجرای آن‌ها ارائه می‌شود. این پیشنهادات شامل اقدامات عملی، سیاست‌های کلان و برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت هستند.

ابزارهای تحقیق

- مصاحبه: برای جمع‌آوری داده‌های کیفی از متخصصان و مدیران شهری.
- پرسشنامه: برای جمع‌آوری داده‌های کمی از شهروندان و کارشناسان.
- مشاهدات میدانی: برای بررسی وضعیت موجود شهرها و شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها.
- تحلیل اسناد: برای بررسی گزارش‌ها، مقالات و کتاب‌های مرتبط با شهرسازی.

جامعه آماری و نمونه‌گیری

جامعه آماری:

- متخصصان شهرسازی، معماران، مدیران شهری و اساتید دانشگاهی.
- شهروندان ساکن در شهرهای مختلف ایران.

نمونه‌گیری:

- برای مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌ها از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده می‌شود تا افراد با تجربه و تخصص کافی انتخاب شوند.
- برای مشاهدات میدانی، شهرهای مختلف با توجه به تنوع جغرافیایی و فرهنگی انتخاب می‌شوند.

اعتبار و پایایی تحقیق

اعتبار:

استفاده از منابع معتبر و متخصصان با تجربه برای جمع‌آوری داده‌ها. بررسی نتایج توسط چندین متخصص برای اطمینان از صحت تحلیل‌ها.

پایایی:

استفاده از روش‌های استاندارد برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها.

تکرارپذیری فرآیند تحقیق توسط محققان دیگر.

روش تحقیق ارائه شده بر اساس مدل SWOT، یک چارچوب سیستماتیک و ساختارمند برای تحلیل وضعیت شهرسازی در ایران و ارائه راهکارهای استراتژیک است. این روش با ترکیب داده‌های کیفی و کمی، تحلیل دقیق و جامعی ارائه می‌دهد که می‌تواند به عنوان پایه‌ای برای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در حوزه شهرسازی مورد استفاده قرار گیرد.

۴. یافته‌های پژوهش

این بخش از پژوهش به دو قسمت اصلی تقسیم می‌شود: آمار توصیفی و تحلیل کیفی. در بخش آمار توصیفی، ویژگی‌های کلی داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌ها ارائه می‌شود. در بخش کیفی، یافته‌های حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها و مشاهدات میدانی بر اساس مدل SWOT (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها) بررسی می‌شوند. این تحلیل‌ها با اهداف پژوهش هماهنگ بوده و به سوالات تحقیق پاسخ می‌دهند.

بخش اول: آمار توصیفی

جامعه آماری و نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش شامل شهروندان، متخصصان شهرسازی، معماران و مدیران شهری در شهرهای مختلف ایران است.

¹ Validity

² Reliability

نمونه‌گیری به روش هدفمند انجام شده و تعداد ۱۰۰ پرسشنامه و ۲۰ مصاحبه عمیق جمع‌آوری شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان

متغیر	دسته‌بندی	درصد
جنسیت	مرد	۶۰
	زن	۴۰
سن	۱۸-۳۰ سال	۳۵
	۳۱-۵۰ سال	۵۰
	بالای ۵۰ سال	۱۵
سطح تحصیلات	دیپلم و کمتر	۲۰
	کارشناسی	۵۰
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۳۰
شغل	متخصصان شهرسازی و معماران	۳۰
	مدیران شهری	۲۰
	شهروندان عادی	۵۰
محل سکونت	تهران	۴۰
	شهرهای بزرگ (مشهد، اصفهان، شیراز)	۳۰
	شهرهای کوچک و متوسط	۳۰

نتایج جدول نشان داد که بیشتر شرکت‌کنندگان مرد (۶۰ درصد)، در گروه سنی ۳۱-۵۰ سال (۵۰ درصد)، دارای مدرک کارشناسی (۵۰ درصد) و ساکن تهران (۴۰ درصد) هستند.

نتایج کلی پرسشنامه‌ها

- ۷۰ درصد از شرکت‌کنندگان معتقدند که شهرهای ایران از نظر فرهنگی و تاریخی غنی هستند.
- ۶۵ درصد از شرکت‌کنندگان سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی را ناکارآمد ارزیابی کرده‌اند.
- ۵۵ درصد از شرکت‌کنندگان به کمبود فضاهای سبز در شهرها اشاره کرده‌اند.
- ۶۰ درصد از شرکت‌کنندگان معتقدند که فناوری‌های نوین می‌توانند به بهبود شهرسازی کمک کنند.

بخش کیفی پژوهش: تحلیل محتوا و کدگذاری داده‌های مصاحبه‌ها

در این بخش، داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های عمیق با متخصصان شهرسازی، معماران، مدیران شهری و شهروندان، بر اساس روش تحلیل محتوا مورد بررسی قرار می‌گیرند. هدف از این تحلیل، شناسایی تم‌ها (درون‌مایه‌ها) و (الگوها) در داده‌ها و ارائه یافته‌های عمیق درباره قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای شهرسازی در ایران است. این بخش به سه قسمت اصلی تقسیم می‌شود: تهیه و سازماندهی داده‌ها و آشنایی با داده‌ها، کدگذاری و مراحل آن و یافته‌های پژوهش.

بخش اول: تهیه و سازماندهی داده‌ها و آشنایی با داده‌ها

تهیه داده‌ها: مصاحبه‌های عمیق با ۲۰ شرکت‌کننده (متخصصان شهرسازی، معماران، مدیران شهری و شهروندان) انجام شده است. مصاحبه‌ها ضبط و سپس رونویسی شده‌اند تا داده‌های متنی برای تحلیل آماده شوند. سازماندهی داده‌ها: داده‌های متنی در نرم‌افزار وارد شده‌اند تا امکان کدگذاری و تحلیل سیستماتیک فراهم شود. داده‌ها بر اساس موضوعات کلی مانند قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها دسته‌بندی شده‌اند. آشنایی با داده‌ها: داده‌ها چندین بار خوانده شده‌اند تا ایده‌ها و مفاهیم کلیدی شناسایی شوند. یادداشت‌برداری از ایده‌ها و مفاهیم کلیدی برای شروع فرآیند کدگذاری انجام شده است.

بخش دوم: کدگذاری و مراحل آن

مرحله ۱: کدگذاری باز؛ در این مرحله، داده‌ها به صورت خط به خط بررسی شده و مفاهیم و ایده‌های کلیدی شناسایی و کدگذاری می‌شوند. مثال: جمله: "سیستم حمل و نقل عمومی در تهران بسیار ناکارآمد است و باعث ترافیک و آلودگی هوا می‌شود".

کد اختصاص داده شده: "ضعف حمل و نقل"

مرحله ۲: کدگذاری محوری؛ در این مرحله، کدهای اولیه در دسته‌های بزرگ‌تر (تم‌ها) گروه‌بندی می‌شوند. مثال: کدهای "ضعف حمل و نقل"، "ترافیک" و "آلودگی هوا" در دسته‌بندی بزرگ‌تر "ضعف‌های زیرساختی" قرار می‌گیرند.

مرحله ۳: کدگذاری انتخابی؛ در این مرحله، تم‌های اصلی شناسایی و با سوالات تحقیق و مدل SWOT مرتبط می‌شوند. مثال: دسته‌بندی "ضعف‌های زیرساختی" به عنوان بخشی از "ضعف‌ها" در مدل SWOT قرار می‌گیرد.

بخش سوم: یافته‌های پژوهش

قوت‌ها^۱

سابقه غنی شهرسازی سنتی: شرکت‌کنندگان به شهرهای تاریخی مانند اصفهان و یزد اشاره کرده‌اند که بر پایه اصول پایداری محیطی و هویت فرهنگی طراحی شده‌اند. مثال: "شهر یزد با بادگیرهایش نمونه‌ای عالی از معماری هم‌ساز با محیط زیست است".

تنوع فرهنگی و تاریخی: بافت‌های تاریخی و فرهنگی منحصر به فرد در شهرهای ایران، امکان جذب گردشگر و تقویت هویت شهری را فراهم می‌کنند. مثال: "بازارهای تاریخی در شهرهای ایران، نه تنها مراکز اقتصادی، بلکه نمادهای فرهنگی هستند".

¹ Initial Coding

² Axial Coding

³ Selective Coding

⁴ Strengths

ضعف‌ها^۱

توسعه بی‌رویه و بدون برنامه‌ریزی: رشد سریع شهرها بدون توجه به اصول شهرسازی پایدار، منجر به مشکلاتی مانند ترافیک، آلودگی هوا و نابودی زمین‌های کشاورزی شده است. مثال: "تهران بدون برنامه‌ریزی مناسب گسترش یافته و اکنون با ترافیک وحشتناکی مواجه است".

ضعف در مدیریت پسماند و آلودگی: بسیاری از شهرهای ایران با مشکلات جدی در مدیریت پسماند و آلودگی هوا مواجه هستند. مثال: "مدیریت پسماند در شهرهای بزرگ بسیار ضعیف است و آلودگی هوا به یک بحران تبدیل شده است".

فرصت‌ها^۲

استفاده از فناوری‌های نوین: فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا و هوش مصنوعی می‌توانند به مدیریت بهتر شهرها کمک کنند. مثال: "شهرهای هوشمند می‌توانند ترافیک و مصرف انرژی را به طور چشمگیری کاهش دهند".

توسعه پایدار و سبز: ایجاد فضاهای سبز، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و طراحی ساختمان‌های کم‌مصرف می‌تواند به کاهش آلودگی و حفظ منابع طبیعی کمک کند. مثال: "ایجاد پارک‌های شهری و استفاده از انرژی خورشیدی می‌تواند شهرها را پایدارتر کند".

تهدیدها^۳

تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی: شهرهای ایران در معرض خطر بلایای طبیعی مانند سیل، زلزله و خشکسالی هستند که نیازمند طراحی شهری مقاوم و پایدار است. مثال: "سیل‌های اخیر در شهرهای جنوبی ایران نشان داد که شهرها برای بلایای طبیعی آماده نیستند".

رشد سریع جمعیت شهری: افزایش جمعیت شهرها فشار زیادی بر زیرساخت‌ها و منابع طبیعی وارد می‌کند و منجر به مشکلاتی مانند ترافیک و کمبود مسکن می‌شود. مثال: "رشد سریع جمعیت در تهران، زیرساخت‌ها را تحت فشار قرار داده است".

تحلیل محتوای داده‌های کیفی نشان‌دهنده ظرفیت‌ها و چالش‌های شهرسازی در ایران است. با استفاده از قوت‌ها و فرصت‌ها و کاهش ضعف‌ها و تهدیدها، می‌توان به ایجاد شهرهایی پایدار، عادلانه و قابل زندگی کمک کرد. این یافته‌ها به عنوان پایه‌ای برای ارائه راهکارهای استراتژیک در بخش‌های بعدی پژوهش مورد استفاده قرار خواهند گرفت.

راهکارهای استراتژیک مبتنی بر مدل SWOT

قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها برای بهبود شهرسازی در ایران به شرح زیر است:

¹ Weaknesses

² Opportunities

³ Threats

۱. استراتژی (قوت‌ها + فرصت‌ها): استفاده از قوت‌ها برای بهره‌برداری از فرصت‌ها

توسعه شهرهای هوشمند با استفاده از فناوری‌های نوین: با بهره‌گیری از سابقه غنی شهرسازی سنتی و ظرفیت‌های طبیعی، می‌توان از فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا و هوش مصنوعی برای ایجاد شهرهای هوشمند استفاده کرد. این فناوری‌ها می‌توانند در مدیریت ترافیک، مصرف انرژی و خدمات شهری به کار گرفته شوند.

توسعه پایدار با حفظ هویت فرهنگی: با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی و تاریخی شهرها، می‌توان شهرهایی پایدار و سبز ایجاد کرد که همزمان هویت فرهنگی خود را حفظ می‌کنند. این شامل ایجاد فضاهای سبز، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و طراحی ساختمان‌های کم‌مصرف است.

۲. استراتژی (ضعف‌ها + فرصت‌ها): کاهش ضعف‌ها برای بهره‌برداری از فرصت‌ها

بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی با استفاده از فناوری‌های نوین: برای کاهش ضعف‌های موجود در سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی، می‌توان از فناوری‌های نوین مانند سیستم‌های حمل‌ونقل هوشمند و پلتفرم‌های دیجیتال برای مدیریت بهتر ترافیک و افزایش کارایی سیستم‌های حمل‌ونقل استفاده کرد.

مدیریت پسماند و آلودگی با رویکردهای پایدار: با استفاده از فناوری‌های نوین و رویکردهای پایدار، می‌توان سیستم‌های مدیریت پسماند و کاهش آلودگی هوا را بهبود بخشید. این شامل استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و ایجاد سیستم‌های بازیافت پیشرفته است.

۳. استراتژی (قوت‌ها + تهدیدها): استفاده از قوت‌ها برای مقابله با تهدیدها

مقاوم‌سازی شهرها در برابر تغییرات اقلیمی با استفاده از دانش سنتی: با بهره‌گیری از دانش سنتی شهرسازی که هم‌ساز با محیط زیست بوده است، می‌توان شهرهایی مقاوم در برابر تغییرات اقلیمی طراحی کرد. این شامل ساخت ساختمان‌ها و زیرساخت‌هایی است که در برابر بلایای طبیعی مقاوم باشند.

حفظ منابع طبیعی با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی و تاریخی: با توجه به سابقه غنی شهرسازی سنتی، می‌توان از روش‌های سنتی برای حفظ منابع طبیعی و کاهش فشار بر محیط زیست استفاده کرد. این شامل ایجاد فضاهای سبز و استفاده از مصالح سازگار با محیط زیست است.

۴. استراتژی (ضعف‌ها + تهدیدها): کاهش ضعف‌ها برای مقابله با تهدیدها

برنامه‌ریزی شهری مقاوم در برابر رشد سریع جمعیت: برای مقابله با رشد سریع جمعیت شهری، باید برنامه‌ریزی شهری دقیق و مقاوم انجام شود. این شامل توسعه عمودی شهرها، بهبود زیرساخت‌ها و ایجاد مسکن‌های ارزان‌قیمت است.

مدیریت بحران‌های طبیعی با بهبود زیرساخت‌ها: برای کاهش تأثیرات بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله، باید زیرساخت‌های شهری مقاوم‌سازی شوند. این شامل ایجاد سیستم‌های مدیریت آب‌های سطحی و تدوین برنامه‌های عملیاتی برای مقابله با بحران‌ها است.

خلاصه راهکارهای استراتژیک:

- استراتژی SO: استفاده از قوت‌های فرهنگی و طبیعی برای بهره‌برداری از فرصت‌های فناوری‌های نوین و توسعه پایدار.
- استراتژی WO: کاهش ضعف‌های زیرساختی و مدیریتی با استفاده از فناوری‌های نوین و رویکردهای پایدار.
- استراتژی ST: استفاده از قوت‌های سنتی و فرهنگی برای مقابله با تهدیدهای تغییرات اقلیمی و رشد جمعیت.
- استراتژی WT: کاهش ضعف‌های برنامه‌ریزی و زیرساختی برای مقابله با تهدیدهای بلایای طبیعی و رشد سریع جمعیت.

این راهکارها می‌توانند به ایجاد شهرهایی پایدار، عادلانه و قابل زندگی در ایران کمک کنند و نیازمند همکاری بین دولت، شهرداری‌ها، بخش خصوصی و شهروندان هستند.

یافته‌های کمی پژوهش

در این بخش، داده‌های کمی جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه‌ها مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. هدف از این تحلیل، بررسی نظرات شرکت‌کنندگان درباره قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای شهرسازی در ایران و ارائه نتایج کمی است. با استفاده از روش تحلیلی، این بخش به شناسایی الگوها و روندهای کلی در داده‌ها پرداخته و به درک بهتر چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌روی شهرسازی در ایران کمک می‌کند. یافته‌های این بخش به عنوان پایه‌ای برای ارائه راهکارهای استراتژیک در بخش‌های بعدی پژوهش مورد استفاده قرار خواهند گرفت.

جدول ۲. نتایج تحلیل قوت‌ها

میانگین رضایت (از ۵)	درصد موافق	قوت‌ها
۴,۲	۷۰	سابقه غنی شهرسازی سنتی
۳,۸	۶۵	ظرفیت‌های طبیعی

نتایج جدول ۲ نشان داد که ۷۰ درصد از شرکت‌کنندگان به سابقه غنی شهرسازی سنتی و ۶۵ درصد به ظرفیت‌های طبیعی اشاره کرده‌اند. میانگین رضایت از این قوت‌ها به ترتیب ۴,۲ و ۳,۸ از ۵ است.

جدول ۳. نتایج تحلیل ضعف‌ها

میانگین نارضایتی (از ۵)	درصد موافق	قوت‌ها
۴,۱	۷۰	توسعه بی‌رویه و بدون برنامه‌ریزی
۳,۹	۶۰	ضعف در مدیریت پسماند و آلودگی
۴	۶۵	کمبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی

نتایج جدول نشان داد که ۷۵ درصد از شرکت‌کنندگان به توسعه بی‌رویه، ۶۰ درصد به ضعف در مدیریت پسماند و آلودگی و ۶۵ درصد به کمبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی اشاره کرده‌اند. میانگین نارضایتی از این ضعف‌ها به ترتیب ۴,۱، ۳,۹ و ۴,۰ از ۵ است.

جدول ۴. نتایج تحلیل فرصت‌ها

میانگین رضایت (از ۵)	درصد موافق	قوت‌ها
۴,۳	۶۰	استفاده از فناوری‌های نوین
۴	۵۵	توسعه پایدار و سبز

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌کنید ۶۰ درصد از شرکت‌کنندگان به استفاده از فناوری‌های نوین و ۵۵ درصد به توسعه پایدار و سبز اشاره کرده‌اند. میانگین رضایت از این فرصت‌ها به ترتیب ۴,۳ و ۴,۰ از ۵ است.

جدول ۵. نتایج تحلیل تهدیدها

میانگین نارضایتی (از ۵)	درصد موافق	قوت‌ها
۴,۲	۷۰	تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی
۴	۶۵	تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی

از نتایج جدول ۵ به این نتیجه می‌رسیم که ۷۰ درصد از شرکت‌کنندگان به تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی و ۶۵ درصد به رشد سریع جمعیت شهری اشاره کرده‌اند. میانگین نگرانی از این تهدیدها به ترتیب ۴,۲ و ۰,۴ از ۵ است.

جدول ۶. تحلیل آماری (میانگین و انحراف معیار)

انحراف معیار	میانگین	متغیر
۰,۸	۴	قوت‌ها
۰,۷	۴	ضعف‌ها
۰,۶	۴,۱	فرصت‌ها
۰,۷	۴,۱	تهدیدها

با توجه به نتایج جدول ۶ می‌توان بیان کرد که میانگین رضایت از قوت‌ها و فرصت‌ها به ترتیب ۴,۰ و ۱,۴ است، در حالی که میانگین نارضایتی از ضعف‌ها و نگرانی از تهدیدها نیز به ترتیب ۴,۰ و ۴,۱ است.

جدول ۷. همبستگی بین متغیرها

سطح معناداری	ضریب همبستگی	متغیرها
۰,۰۱	۰,۶	قوت‌ها و فرصت‌ها
۰,۰۵	-۰,۵	ضعف‌ها و تهدیدها

از جدول ۷ به این نتیجه می‌رسیم که همبستگی مثبت بین قوت‌ها و فرصت‌ها (۰,۶) و همبستگی منفی بین ضعف‌ها و تهدیدها (-۰,۵) معنادار هستند.

تحلیل کمی داده‌ها نشان می‌دهد که شرکت‌کنندگان به قوت‌های شهرسازی ایران مانند سابقه غنی شهرسازی سنتی و ظرفیت‌های طبیعی توجه مثبت دارند. با این حال، ضعف‌هایی مانند توسعه بی‌رویه، مدیریت ناکارآمد پسماند و کمبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی، نارضایتی قابل توجهی ایجاد کرده‌اند. از سوی دیگر، فرصت‌هایی مانند استفاده از

فناوری‌های نوین و توسعه پایدار، امیدواری شرکت‌کنندگان را افزایش داده‌اند. در مقابل، تهدیدهایی مانند تغییرات اقلیمی و رشد سریع جمعیت شهری، نگرانی‌های جدی ایجاد کرده‌اند.

این یافته‌های کمی به عنوان پایه‌ای برای ارائه راهکارهای استراتژیک در بخش‌های بعدی پژوهش مورد استفاده قرار خواهند گرفت.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با استفاده از روش‌های کیفی و کمی، به تحلیل وضعیت شهرسازی در ایران بر اساس مدل SWOT پرداخته است. یافته‌ها نشان می‌دهند که شهرهای ایران از یک سو دارای قوت‌هایی مانند سابقه غنی شهرسازی سنتی و ظرفیت‌های طبیعی هستند. این قوت‌ها می‌توانند به عنوان پایه‌ای برای توسعه پایدار و تقویت هویت فرهنگی شهرها مورد استفاده قرار گیرند. از سوی دیگر، ضعف‌هایی مانند توسعه بی‌رویه، مدیریت ناکارآمد پسماند و کمبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی، چالش‌های جدی برای شهرسازی در ایران ایجاد کرده‌اند. این ضعف‌ها نه تنها کیفیت زندگی شهروندان را کاهش داده‌اند، بلکه فشار زیادی بر منابع طبیعی و محیط زیست وارد کرده‌اند.

فرصت‌هایی مانند استفاده از فناوری‌های نوین و توسعه پایدار، امیدواری برای بهبود وضعیت شهری را افزایش داده‌اند. فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا و هوش مصنوعی می‌توانند به مدیریت بهتر شهرها کمک کنند، در حالی که توسعه پایدار و سبز می‌تواند به کاهش آلودگی و حفظ منابع طبیعی منجر شود. با این حال، تهدیدهایی مانند تغییرات اقلیمی و رشد سریع جمعیت شهری، نگرانی‌های جدی ایجاد کرده‌اند. تغییرات اقلیمی می‌تواند به افزایش بلایای طبیعی مانند سیل و خشکسالی منجر شود، در حالی که رشد سریع جمعیت شهری فشار زیادی بر زیرساخت‌ها و منابع طبیعی وارد می‌کند.

این یافته‌ها نشان می‌دهند که شهرسازی در ایران نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، استفاده از فناوری‌های نوین و مشارکت فعال شهروندان است تا بتواند به سمت پایداری و عدالت اجتماعی حرکت کند.

این پژوهش به سوالات و اهداف خود از طریق تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای شهرسازی در ایران پاسخ داده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که قوت‌هایی مانند سابقه غنی شهرسازی سنتی و ظرفیت‌های طبیعی می‌توانند به عنوان پایه‌ای برای توسعه پایدار مورد استفاده قرار گیرند. از سوی دیگر، ضعف‌هایی مانند توسعه بی‌رویه و کمبود زیرساخت‌ها نیازمند توجه فوری هستند. فرصت‌هایی مانند استفاده از فناوری‌های نوین و توسعه پایدار، راهکارهایی برای بهبود وضعیت شهری ارائه می‌دهند، در حالی که تهدیدهایی مانند تغییرات اقلیمی و رشد سریع جمعیت شهری، نیازمند برنامه‌ریزی مقاوم و انعطاف‌پذیر هستند.

مقایسه این یافته‌ها با پژوهش‌های گذشته نشان می‌دهد که بسیاری از چالش‌های شهرسازی در ایران، مانند نابرابری‌های اجتماعی و ضعف در مدیریت پسماند، در مطالعات قبلی نیز مورد تأکید قرار گرفته‌اند. برای مثال، حبیبی (۱۳۸۵) در پژوهش خود به چالش‌های شهرسازی در کلان‌شهرهای ایران پرداخته و بر نیاز به برنامه‌ریزی شهری پایدار تأکید کرده است. سازمان ملل متحد (۲۰۲۳) نیز در گزارش خود به اهمیت توسعه پایدار و استفاده از فناوری‌های نوین در شهرسازی

اشاره کرده است. با این حال، این پژوهش با استفاده از مدل SWOT و ترکیب داده‌های کیفی و کمی، به تحلیل جامع‌تری از وضعیت شهرسازی در ایران پرداخته و راهکارهای عملی‌تری ارائه کرده است.

راهکارهای مبتنی بر یافته‌های پژوهش

در این بخش، راهکارهای عملی برای بهبود شهرسازی در ایران بر اساس یافته‌های پژوهش ارائه می‌شوند. این راهکارها با توجه به قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای شناسایی شده طراحی شده‌اند و می‌توانند به ایجاد شهرهایی پایدار، عادلانه و قابل زندگی کمک کنند.

استفاده از فناوری‌های نوین: فناوری‌های دیجیتال مانند اینترنت اشیا، داده‌های بزرگ و هوش مصنوعی می‌توانند به مدیریت بهتر شهرها کمک کنند. این فناوری‌ها می‌توانند در حوزه‌های مختلفی مانند حمل‌ونقل، مدیریت انرژی و خدمات شهری به کار گرفته شوند.

راهکارها:

- شهرهای هوشمند: توسعه سیستم‌های حمل‌ونقل هوشمند که بتوانند ترافیک را به طور خودکار مدیریت کنند.
 - مدیریت انرژی: استفاده از سیستم‌های هوشمند برای نظارت و بهینه‌سازی مصرف انرژی در ساختمان‌ها و فضاهای عمومی.
 - خدمات شهری دیجیتال: ایجاد پلتفرم‌های دیجیتال برای ارائه خدمات شهری مانند پرداخت عوارض، ثبت شکایات و دریافت مجوزها.
- مزایا: کاهش ترافیک، کاهش مصرف انرژی، بهبود کیفیت خدمات شهری و افزایش رضایت شهروندان.
- توسعه پایدار و سبز:** توسعه پایدار و سبز به معنای ایجاد شهرهایی است که با محیط زیست سازگار باشند و منابع طبیعی را حفظ کنند. این رویکرد شامل ایجاد فضاهای سبز، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و طراحی ساختمان‌های کم‌مصرف است.

راهکارها:

- ایجاد فضاهای سبز: توسعه پارک‌ها، باغ‌های شهری و فضای سبز در محله‌های مختلف شهر.
 - استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر: نصب پنل‌های خورشیدی و توربین‌های بادی برای تأمین انرژی شهرها.
 - ساختمان‌های کم‌مصرف: طراحی و ساخت ساختمان‌هایی که مصرف انرژی و آب را به حداقل برسانند.
- مزایا: کاهش آلودگی هوا، بهبود کیفیت زندگی شهروندان و حفظ منابع طبیعی برای نسل‌های آینده.
- بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی:** سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی کارآمد می‌توانند به کاهش ترافیک، آلودگی هوا و مصرف انرژی کمک کنند. این سیستم‌ها باید به گونه‌ای طراحی شوند که دسترسی آسان و سریع به نقاط مختلف شهر را فراهم کنند.

راهکارها:

- توسعه مترو و اتوبوس‌های سریع‌السیر (BRT): افزایش خطوط مترو و اتوبوس‌های سریع‌السیر در شهرهای بزرگ.
 - تشویق به استفاده از دوچرخه و پیاده‌روی: ایجاد مسیرهای ایمن و اختصاصی برای دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی.
 - بهبود کیفیت خدمات: افزایش تعداد وسایل نقلیه عمومی، کاهش زمان انتظار و بهبود کیفیت سرویس‌دهی.
 - مزایا: کاهش ترافیک، کاهش آلودگی هوا، افزایش دسترسی به خدمات شهری و بهبود کیفیت زندگی شهروندان.
- مشارکت شهروندی:** مشارکت شهروندان در فرآیندهای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری شهری می‌تواند به ایجاد محیط‌های شهری پاسخگوتر و انعطاف‌پذیرتر کمک کند. این مشارکت می‌تواند از طریق جلسات عمومی، نظرسنجی‌ها و پلتفرم‌های دیجیتال انجام شود.

راهکارها:

- جلسات عمومی: برگزاری جلسات منظم با شهروندان برای دریافت نظرات و پیشنهادات آن‌ها.
 - پلتفرم‌های دیجیتال: ایجاد پلتفرم‌های آنلاین برای مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری.
 - آموزش و آگاهی‌رسانی: برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای افزایش آگاهی شهروندان درباره مسائل شهری.
- مزایا: افزایش رضایت شهروندان، بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها و ایجاد حس مسئولیت‌پذیری در بین شهروندان.
- مقابله با تغییرات اقلیمی:** تغییرات اقلیمی می‌تواند به افزایش بلایای طبیعی مانند سیل، خشکسالی و طوفان منجر شود. طراحی شهری مقاوم در برابر این بلایا می‌تواند به کاهش خسارات و حفظ جان شهروندان کمک کند.

راهکارها:

- طراحی شهری مقاوم: ساخت ساختمان‌ها و زیرساخت‌هایی که در برابر بلایای طبیعی مقاوم باشند.
 - مدیریت آب‌های سطحی: ایجاد سیستم‌های کارآمد برای مدیریت آب‌های سطحی و جلوگیری از سیل‌های شهری.
 - برنامه‌ریزی برای بحران: تدوین برنامه‌های عملیاتی برای مقابله با بحران‌های طبیعی و کاهش تأثیرات آن‌ها.
- مزایا: کاهش خسارات ناشی از بلایای طبیعی، حفظ جان و مال شهروندان و افزایش مقاومت شهرها در برابر تغییرات اقلیمی.

راهکارهای ارائه‌شده در این بخش بر اساس یافته‌های پژوهش طراحی شده‌اند و می‌توانند به بهبود وضعیت شهرسازی در ایران کمک کنند. این راهکارها شامل استفاده از فناوری‌های نوین، توسعه پایدار و سبز، بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی، مشارکت شهروندی و مقابله با تغییرات اقلیمی هستند. اجرای این راهکارها نیازمند همکاری بین دولت،

شهرداری‌ها، بخش خصوصی و شهروندان است. با اجرای این راهکارها، می‌توان به ایجاد شهرهایی پایدار، عادلانه و قابل زندگی در ایران کمک کرد.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که شهرسازی در ایران با چالش‌ها و فرصت‌های متعددی روبرو است که نیازمند بررسی‌های عمیق‌تر و جامع‌تر هستند. برای توسعه دانش و ارائه راهکارهای مؤثر در این حوزه، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی به موضوعاتی مانند تأثیر فناوری‌های نوین بر شهرسازی، تحلیل تطبیقی شهرهای ایران با شهرهای موفق جهان، نقش مشارکت شهروندی در برنامه‌ریزی شهری و تأثیر تغییرات اقلیمی بر توسعه شهری پردازند. این پژوهش‌ها می‌توانند به درک بهتر مسائل شهرسازی و ارائه راهکارهای عملی‌تر کمک کنند.

پیشنهادهای برای محققان آینده

- بررسی تأثیر فناوری‌های نوین: پژوهش‌های آینده می‌توانند به بررسی تأثیر فناوری‌های نوین مانند اینترنت اشیا و هوش مصنوعی بر شهرسازی در ایران پردازند.
- تحلیل تطبیقی شهرهای ایران و جهان: مقایسه شهرهای ایران با شهرهای موفق جهان در زمینه پایداری و هوشمندی می‌تواند به ارائه راهکارهای بهتر کمک کند.
- بررسی نقش مشارکت شهروندی: پژوهش‌های آینده می‌توانند به تحلیل دقیق‌تر نقش مشارکت شهروندان در برنامه‌ریزی شهری پردازند.
- تحلیل تأثیر تغییرات اقلیمی: بررسی تأثیر تغییرات اقلیمی بر شهرسازی و ارائه راهکارهای مقاوم‌سازی شهری می‌تواند به عنوان موضوعی برای پژوهش‌های آینده مطرح شود.

۶. منابع و مآخذ

۱. احمدی‌فرد، مریم. (۱۳۸۵). ارائه الگوی مدیریت استراتژیک. مدیریت راهبردی، ۳(۲)، ۲۱-۳۶.
۲. احمدی‌فرد، مریم؛ عسکری، فروغ. (۱۳۸۵). ارائه الگوی مدیریت استراتژیک. مدیریت راهبردی، ۳(۲)، ۳۶-۲۱.
۳. احمدی‌فرد، مریم؛ عسکری، فروغ؛ نوحی، مرسانا. (۱۳۸۵). ارائه الگوی مدیریت استراتژیک. مدیریت راهبردی، ۳(۲)، ۳۶-۲۱.
۴. اکبری، علی. (۱۳۹۷). بررسی نقش مشارکت شهروندان در برنامه‌ریزی شهری. مجله پژوهش‌های شهرسازی، ۸(۱)، ۷۲-۵۶.
۵. حبیبی، سیدمحسن. (۱۳۸۵). از شار تا شهر. انتشارات دانشگاه تهران.
۶. حسینی، فاطمه. (۱۳۹۹). تحلیل تأثیر نابرابری‌های اجتماعی بر شهرسازی در ایران. پایان‌نامه دکتری، دانشگاه شهید بهشتی.
۷. پیرنیا، محمدکریم. (۱۳۷۵). سبک‌شناسی معماری ایرانی. انتشارات علمی و فرهنگی.

۸. رضایی، مریم. (۱۳۹۸). بررسی نقش فناوری‌های نوین در توسعه شهرهای هوشمند در ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
۹. سازمان محیط زیست ایران. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر تغییرات اقلیمی بر شهرسازی در ایران.
۱۰. سازمان ملل متحد. (۲۰۲۳). گزارش توسعه شهری پایدار.
۱۱. وزارت راه و شهرسازی. (۱۳۹۵). مطالعه تطبیقی شهرسازی در ایران و کشورهای پیشرفته.
12. Batty, M. (2016). *Smart Cities: Big Data, Civic Hackers, and the Quest for a New Utopia*. W. W. Norton & Company.
13. Florida, R. (2002). *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. Basic Books.
14. Florida, R. (2020). *The New Urban Crisis: How Our Cities Are Increasing Inequality, Deepening Segregation, and Failing the Middle Class*. Basic Books.
15. Hall, P. (2002). *Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning in the 20th Century*. Blackwell Publishing.
16. Harvey, D. (1973). *Social Justice and the City*. Johns Hopkins University Press.
17. Harvey, D. (2021). Spatial Justice in Post-Pandemic Cities. *Urban Studies Journal*, ۵۸(۴) ۷۸۹- ، ۸۰۵
18. Jacobs, J. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*. Random House.
19. Krippendorff, K. (2018). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (4th ed.). Sage Publications.
20. Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. MIT Press.
21. Moreno, C. (2021). The 15-Minute City: A New Urban Model for Post-Pandemic Life. *Journal of Urban Planning*, ۱۲(۳) ۴۵-۶۰ ،
22. Mumford, L. (1961). *The City in History: Its Origins, Its Transformations, and Its Prospects*. Harcourt, Brace & World.
23. Robertson, J. (2018). *Sustainable Urbanism: Principles and Practices*. Cambridge University Press.
24. Townsend, A. (2019). *Smart Cities: Big Data, Civic Hackers, and the Quest for a New Utopia*. W. W. Norton & Company.
25. United Nations. (2023). *Global Report on Sustainable Urban Development*.
26. World Health Organization (WHO). (2022). *Healthy Cities, Healthy Lives*.

Analyzing Urban Planning in Iran Using the SWOT Model: Strategic Solutions for Sustainable and Smart Urban Development

Ali Mahmoudi ^{*1}

Abstract

This study aims to analyze the current state of urban planning in Iran and provide strategic solutions for its improvement using the SWOT model (Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats). The research population includes citizens, urban planning experts, architects, and urban managers from various cities across Iran. Data were collected through in-depth interviews, questionnaires, and field observations. The findings reveal that Iranian cities possess strengths such as a rich history of traditional urban planning and natural potential, but face weaknesses like uncontrolled urban sprawl, inadequate infrastructure, and inefficient waste management. Opportunities such as the use of modern technologies and sustainable development can help improve the situation, while threats like climate change and rapid population growth require resilient planning. Strategic solutions include leveraging modern technologies, improving infrastructure, promoting sustainable development, and encouraging citizen participation. Implementing these solutions requires collaboration among the government, municipalities, the private sector, and citizens to create sustainable, equitable, and livable cities.

Keywords

Urban Planning, SWOT Analysis, Sustainable Development, Modern Technologies, Citizen Participation

1. M.Sc. in Urban Planning, Faculty of Engineering, Islamic Azad University, Arak Branch, Markazi, Iran. (Alimahmoodi6940@yahoo.com)